

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА**

**ВЕЋУ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ
ПРАВНО- ЕКОНОМСКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно-научног већа Универзитета у Београду - Факултета политичких наука од 26. децембра 2024, именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидата Стева Лапчевића под насловом „**Однос Светозара Марковића према мисли Карла Маркса као основ поделе у српском/југословенском социјализму 1875-1941.**” у саставу:

1. Проф. др Марко Симендић (Универзитет у Београду - Факултет политичких наука)
2. Др Душан Достанић, научни сарадник (Институт за политичке студије)
3. Доц. др Дејан Јовановић (Универзитет у Београду - Факултет политичких наука)

Комисија је прегледала и оценила наведени докторски рад и на основу мишљења свих њених чланова, Наставно-научном већу Факултета политичких наука подноси следећи:

РЕФЕРАТ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Стево Лапчевић је рођен 10. септембра 1985. у Сремској Митровици. По завршетку Митровачке гимназије, 2004. године уписује Факултет политичких наука који завршава 2009. године, дипломским радом *Српска екстремна десница и Димитрије Љотић: компаративна анализа на програмској основи*, под менторством проф. др Зорана Стојиљковића. Године 2020. уписао Мастер студије политикологије, које завршава

наредне 2021. године мастер радом *Анархистичка мисао Жака Елила*, под менторством проф. др Иване Дамњановић.

Од 2009. до 2021. запослен у НИПД „Сремске новине“ у Сремској Митровици. За свој новинарски рад добио је неколико признања, међу којима су и две велике годишње награде Удружења новинара Србије Ђоко Вјештица за новинарску хуманост и ангажовано писање. Једини је двоструки лауреат. Град Сремска Митровица уручује му 2019. „Новембарску награду“ као највеће градско признање.

Од 2021. запослен у Музеју Срема. Бави се истраживањем међуратне политичке историје Сремске Митровице и Срема, као и културом сећања. За свој рад на овом пољу добио је 2023. Грамату Његовог Преосвештенства Архиепископа Сирмијског и Митрополита Сремског Василија, а 2025. и Златну значку „Културно просветне заједнице Србије“.

Објављени радови - избор:

- „Живот и дело др Лазара Рашовића, заборављеног председника Митровачке општине“ у *Споменица Историјског архива Срем*, Сремска Митровица, бр. 20, новембар 2021.
- „Могуће хришћанско читање теорије правде Џона Ролса“ у *Религија и толеранција, часопис Центра за емпиријска истраживања религије*, Нови Сад, Vol. XX No. 38, јул-децембар 2022.
- „Структура и делање – Плехановљева критика анархизма и могућност радикалног ослобођења“ у: *Годишњак Факултета политичких наука*, бр. 1, 2023.
- „Политика између вредности и ефикасности“ у: *Религија и толеранција*, Vol XXI, бр. 39, јануар-јун 2023. Центар за емпиријска истраживања религије; Институт друштвених наука, Нови Сад, Београд, 2023.
- „Хрватски Сокол' у Руми: потрага за домовином достојном поштовања“ у; *Споменица Историјског архива Срем*, Сремска Митровица, бр. 22, 2023.
- *Мученици и јамари, страдања у Лежмиру 1942. и 1943.* Архив Војводине, Нови Сад, 2023.

- *Орао међу соколима – политичка и лирска заоставитина др Лазара Рашовића*, Архив Војводине Сремске Новине, Нови Сад, Сремска Митровица 2022.
- „Рад четничких удружења у Сремској Митровици и околини 1921-1941“ у: *Споменица Историјског архива Срем*, Сремска Митровица, бр. 23. новембар 2024.
- *Орао међу соколима II: новински и други текстови Лазара Рашовића 1909-1920*. „Архив Војводине“, Нови Сад.

2. Основни подаци о дисертацији

Докторска дисертација **„Однос Светозара Марковића према мисли Карла Маркса као основ поделе у српском/југословенском социјализму 1875-1941.“** кандидата Стеве Лапчевића обухвата 413 страна стандардног формата. Рад је подељен на шест поглавља. Прво поглавље носи наслов *Уводна разматрања*, (стр. 12-23). Друго поглавље носи наслов: *Светозар Марковић: основни идеолошки погледи и рад на њиховом остварењу* (стр. 24-101) и има три потпоглавља: *Кратак живот и велико дело* (стр. 24-63), *Светозар Марковић и основни принципи Марксове социјалистичке мисли* (стр. 64-94), *Закључак* (стр. 95-100). Треће поглавље насловљено је: *Саборци у сукобу: Од социјализма до радикализма и национал-марксизма 1875-1903* (стр. 101-201) и има пет потпоглавља: *Од опела до опела: временски раскорак и прилике у њему* (стр. 101-135), *Има ли социјализма без Маркса?* (стр. 136-146), *Маркс је коначно добио право: Драгиша Станојевић и Србија између идеализма и „економизма“* (стр. 147-171), *Смена генерација на прелому векова: у потрази за идејом и партијом* (стр. 172-195), *Закључак* (стр. 196-201). Четврто поглавље насловљено је *„Наследници“ у сукобу: марксисти, ревизионисти, дисиденти 1903-1918* (стр. 202-276) и има пет потпоглавља: *Од смене династија до смене држава: временски раскорак и прилике у њему* (стр. 202-222), *Радништво испред сељаштва: српска социјална демократија и питање Марковићевог односа према Карлу Марксу* (стр. 223-239), *Маркс против Маркса: Крста Цицварић у време анархосиндикализма* (стр. 240-253), *Ка ширем консензусу: Јован Скерлић и самостални радикали* (стр. 254-268), *Закључак* (стр. 269-276). Пето поглавље носи наслов *Радикални заокрети: нова читања у измењеним околностима 1918-1941*. (стр. 277-379) и има седам потпоглавља: *Међуратни југословенски социјалистички (не)мир: временски раскорак и*

прилике у њему (стр. 276-331), *Социјал демократија: Живко Топаловић и питање јединства* (стр. 332-339), *Бољшевичко „прескакање“: Живко Јовановић, Веселин Маслеша* (стр. 340-344), *Селјачки социјализам: Драгољуб Јовановић и учитељи енергије* (стр. 349-355), *Светислав Стефановић: солидарност, демократија, фашизам* (стр. 356-362), *Крста Цицварић: солидарност, синдикализам, фашизам* (стр. 363-368), *Закључак* (стр. 369-379). Шесто поглавље носи наслов *Закључно разматрање* (стр. 380-392).

Поглавља су систематично, тамо где је оправдано, подељена на већи број одељака, чиме је учвршћена структура и олакшано читање рада. Списак коришћене литературе заузима 18 страна (стр. 393-412). Докторска дисертација представља заокружену логичку целину у научном, стручном и методолошком смислу. Увидом у евиденцију Факултета политичких наука и Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић” у Београду, утврђено је да до сада није брањена докторска дисертација под тим насловом, као и да се докторска дисертација за више од 70% разликује од мастер рада кандидата Стева Лапчевића.

3. Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања докторске дисертације **„Однос Светозара Марковића према мисли Карла Маркса као основ поделе у српском/југословенском социјализму 1875-1941.“** кандидата Стеве Лапчевића јесте трансформација одређивања кључних политичких актера и аутора према односу Светозара Марковића према Марксовој мисли, укључујући утврђивање фактора који су на те трансформације утицали и њену улогу у поделама унутар левог дела политичког спектра у посматраном периоду, то јест међу онима који су деловали на политичкој сцени Кнежевине Србије, Краљевине Србије, Краљевине СХС и Краљевине Југославије.

Овако конципиран предмет истраживања има своје теоријско и своје операционално одређење. Теоријски гледано, предмет дисертације постављен је тако да одговара предмету истраживања науке о политици. Исто тако, предмет овог истраживања спада у област политичких наука и кандидат је овом проблему приступио интердисциплинарно.

Лапчевић је комбиновао сазнања и искуства теорије политике са дисциплинама из области проучавања идеологија, историје политичких идеја и историје социјализма, а посебно историје социјализма код Срба. Кандидат поставља концепт политичке идеје Светозара Марковића, конкретно његовог односа према корпусу Карла Маркса (у оној мери у којој је са њим био упознат) у центар свог теоријског оквира обogaћен разматрањима из идеја српских социјалиста и њиховог односа према марксизму и његовој марковићевској интерпретацији. Теоријски оквир је успешно искоришћен да се предложеном општом хипотезом одговори на истраживачко питање.

У операционалном одређењу предмета кандидат своје временско одређење предмета истраживања одређује на период од смрти Светозара Марковића 1875. па до почетка Другог светског рата 1941. године. Предмет истраживања је просторно одређен на територију Кнежевине и Краљевине Србије, а потом и на територију Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, касније Краљевине Југославије.

Из увида у написану дисертацију, Комисија закључује да је кандидат успешно и аналитички приступио расположивој грађи, доносећи логички исправно изведене импликације своје анализе, уобличавајући је у кохерентну форму, и обрадивши све кључне аспекте политичке мисли Светозара Марковића и његовог односа према опусу Карла Маркса као и других мислилаца српског социјализма који су се, са своје стране, према овом односу одређивали.

Научни циљеви докторског истраживања кандидата Стева Лапчевића су научна дескрипција и научно објашњење. Научном дескрипцијом кандидат је прецизно и систематично описао схватања марковићевског идеолошког наслеђа као генеричке појаве. Кандидат Стево Лапчевић је, потом, научно објаснио на који начин настају различита читања једног-истог текста, у каквом су односу ова читања према практичној политичкој борби и обратно. Кандидат је успешно утврдио везу између идеологије као идеје која претендује да стоји у вези, али суштински изнад политичке борбе и саме те борбе оптерећене читавим низом фактора који утичу на обликовање разумевања појединачне идеје као што су: лични, економски и шири друштвени фактори, породично наслеђе и друго.

Друштвени циљ истраживања је такође јасно одређен и подељен на два циља. Први циљ је дефинисан као раздвајање интерпретације од интерпретираног, док је други циљ раздвајање интерпретираног које се приказује као континуитет од практично-политичког.

У свом истраживању кандидат Стево Лапчевић је дошао до низа значајних закључака, изложених прегледним и јасним научним стилем. Вишеструка сложеност предмета научног проучавања захтевала је од кандидата не само да истражи конкретне историјске и друштвено - политичке околности политичке мисли Светозара Марковића, његовог односа према Марксовим схватањима, и њене рефлексije међу српским социјалистима и да се избори са значајним истраживачким потешкоћама, имајући у виду делимичну неистраженост теме и недоступну потпуну архивску грађу у пуном обиму. Кандидат темељи своје истраживање и на грађи аутора који су проблем истраживали из других научних области, пазећи притом да их интерпретира у кључу политиколошке теоријске парадигме. У складу са својим одређењем предмета истраживања кандидат се одлучио да примени адекватне методе за проучавање теме дисертације. На тај начин, резултати његовог истраживања доприносе стицању нових сазнања из области предмета истраживања, што је од великог значаја у тренутним друштвеним околностима.

4. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У својој докторској дисертацији, кандидат Стево Лапчевић пошао је од основне хипотезе која гласи: *„Сваки тумач, истраживач и следбеник конкретне идеје, читањем из сопствене перспективе деформише идеје Светозара Марковића чиме у значајној мери мења почетне ставове аутора којим се бави.“*

Из изнетог следе посебне хипотезе:

X 1.1. „Перспектива из које селектовани аутори тумаче и разумевају Марковићево схватање социјализма Карла Маркса, зависи како од идеолошког опредељења, тако и од „спољашњих“ фактора који са идеолошким опредељењем не мора да има непосредне везе “

X 1.2. „Упркос чињеници да интерпретације у значајној мери мењају карактер

интерпретираног, интерпретатори настоје да се прикажу као настављачи интерпретираног.“

X 1.3. „Различите интерпретације доприносе даљем гранању интерпретиране идеје, нудећи као једину могућност потпуног сагледавања идеолошког концепта генеалогичку уз истовремено његово генеричко разумевање.“

Побројане посебне хипотезе представљају истраживачки оквир у којем кандидат Стево Лапчевић верификује постојећа научна сазнања. Истовремено, кандидат је успео да кроз непосредно истраживање, на основу доступне научне, стручне и друге расположиве грађе систематизује и допуни досадашња сазнања по том основу, као и да пружи оригинално тумачење феномена рефлексije мисли Светозара Марковића, пре свега у оном њеном делу у коме се дотиче односа према радовима Карла Марска међу српским социјалистима и другим политичким мислиоцима до 1941. године.

Комисија констатује да је кандидат научно потврдио како своју основну хипотезу, тако и, у великом делу, из ње изведене посебне хипотезе што указује на ваљан истраживачки приступ.

Комплексност предмета истраживања и хипотетичког оквира изискивали су коришћење великог броја општих научних и основних посебних метода, као и комбиновање приступа и методских поступака.

За потребе свог истраживања кандидат користи анализу, компарацију, апстракцију, специјализацију, класификацију, дедукцију, синтезу, конкретизацију, генерализацију, индукцију и хипотетичко-дедуктивну методу као основне методе истраживања у политичким наукама. Кандидат дакле користи и аналитичке и синтетичке основне методе.

Гледано према обухвату предмета истраживања, доминантно је то анализа садржаја. Анализа садржаја своје место у истраживању проналази у изради целокупног рада, који се базира на употреби, пре свега, писаних примарних и секундарних извора. Применом анализе садржаја се приказују основне идеје Светозара Марковића као и тумачења његових настављача. Компаративном методом се упоредно сагледавају специфичности и различитости различитих рефлексija Марковићевог дела. Посебно се

анализирају сличности и разлике у конкретном тумачењу учења Карла Маркса. Применом компаративне методе се доприноси идентификовању појединачних интерпретација код мислилаца српског социјализма.

5. Кратак опис садржаја дисертације

Докторска дисертација кандидата Стева Лапчевића на тему „**Однос Светозара Марковића према мисли Карла Маркса као основ поделе у српском/југословенском социјализму 1875-1941.**“ структурно је подељена на шест поглавља, у оквиру којих су увод и закључак. Нека поглавља су, тамо где је то било неопходно, подељена на више потпоглавља.

Уводна разматрања

У уводном делу рада кандидат излаже нацрт научне замисли истраживања: формулацију проблема истраживања, предмет истраживања, научне и друштвене циљеве истраживања. Кандидат у овом поглављу елаборира хипотетички оквир, као и појмовно-теоријски оквир који ће у свом истраживању користити, а који већ по себи указује на оригиналност у научном приступу, имајући у виду да аутори на које се позива и чији аналитички оквир користи, попут Квентина Скинера, Артура Лавдоја, Робина Колингвуда и, у извесној мери, Карла Манхајма нису до сада у великом обиму коришћени у нашој политичкој теорији.

Светозар Марковић: основни идеолошки погледи и рад на њиховом остварењу

У овом поглављу кандидат нас упознаје са животом и делом Светозара Марковића. На почетку излаже његову кратку биографију а потом следи историја његове политичке мисли. Почевши под утицајем српских либерала, пре свих Владимира Јовановића, Марковић се већ на студијама са њима сукобио суочивши се са практичном неприменљивошћу њихових идеја. Овај сукоб ће се касније још продубити када Светозар Марковић уђе у политичку арену Кнежевине Србије. Своје упознавање са социјалистичким идејама, он започиње у Русији где је отишао на студије и где је одушевљено прихватио идеје Херцена о „прескакању“ капитализма и Чернишевског о значају етичког васпитања појединца – грађанина. Са учењем Карла Маркса Марковић се

уознаје на студијама које је наставио у Швајцарској где је било још младих српских социјалиста на челу са Николом Пашићем. Тамо се упознаје и са учењем Бакуњина са којим се брзо разилази. Кандидат на опсежан начин анализира ставове о утицајима које је Маркс имао на Марковићево поимање политичких идеја социјализма, оцењујући их као минималне, стављајући Ласала испред Карла Маркса. Потом се прелази на сагледавање односа Марковића према основним ставовима Марксовог дела. Лапчевић пажљиво анализира оригинална дела Светозара Марковића и указује на њихове теоријске узоре као и практичне перцепције међу српским мислиоцима тога доба. Марковић није следбеник Карла Маркса, али се не може ни рећи да нису постојали утицаји Марксове мисли на његову политичку мисао и дело пре свега кроз тумачење и расправу са кључним теоријским концепцијама. Кандидат Стево Лапчевић идентификује три кључна елемента Марковићевог односа према Карлу Марксу, у односу на које ће се одређивати и каснији мислиоци: примењивост Марксовог учења на ситуацију у Србији, нужност проласка кроз целину историјског развоја, односно могућност прескакања капитализма, и однос између материјалних односа и морала, то јест њихове улоге у формирању револуционарне ситуације.

Саборци у сукобу: Од социјализма до радикализма и национал-марксизма 1875-1903.

У овом поглављу, кандидат истражује период развоја мисли о идејама Светозара Марковића од његове преране смрти до коначна победе Радикалске странке Николе Пашића у Краљевини Србији. Посебно се истиче мисао Димитрија Ценића и Николе Пашића као својеврсних директних настављача српског социјализма који је баштинио Марковић. Поглавље нам даје исцрпну хронологију политичких борби на левици уоквирене у друштвено-политичке околности тадашње Србије. Детаљно са пуно конкретних и документованих извора, кандидат нам приближава како су идеолошки наследници Светозара Марковића одговарали на различита друштвена питања у кључу социјализма. Истражује се и на који је начин Народна радикална странка засновала своје постојање на идејама Марковића, а потом кроз време услед практично-политичке борбе за власт одступила од њих. Ту се посебно указује да, иако Марковић није био Марксов следбеник, да су управо српски радикали Марксово учење популарисали међу српским грађанима. Поглавље се наставља и тумачењем учења Драгише Станојевића који се

оцењује као један од најзначајнијих поштовалаца учења Карла Маркса у Србији тога доба. На крају поглавља анализира се појава друге генерације српских социјалиста коју предводе, пре свих, Васа Пелагић и Јован Скерлић те њихов однос према наслеђу политичке мисли Светозара Марковића.

„Наследници“ у сукобу: марксисти, ревизионисти, дисиденти 1903-1918.

У овом поглављу кандидат приказује период након смене династије па све до краја Краљевине Србије, формирањем велике државе Јужних Словена. То је време којим доминира Народна радикална странка и чија доминација и утиче на политике деобе и дилеме међу српским социјалистима. Посебна пажња се посвећује тумачењу односа сељака и радника у социјалистичком поимању будућности где се воде расправе о Марковићевом фаворизовању сељака насупрот Марковом популарисању радника, те се рефлексије Марковићевог учења тичу његовог односа према Марковим идејама и Марковом наслеђу код друге генерације социјалиста. Кандидат посебну пажњу усмерава ка идејама Крсте Цицварића и анархосиндикализму као резултату тих идеја, као и идејама самосталних радикала који су се одвојили од Николе Пашића и на челу са Јованом Скерлићем као главним идеологом супротставили се радикалским грешкама и у теорији и у пракси. У посматраном периоду дошло је до институционализације прве праве социјалистичке партије - Српске социјал-демократске партије која је видела у Светозару Марковићу свог идеолошког претка иако су њене идеје биле ближе учењу Карла Маркса. Кандидат указује на околности Првог светског рата потом и бољшевичке револуције у царској Русији као изузетно утицајним за даљу рефлексију о идејама Светозара Марковића.

Радикални заокрети: нова читања у измењеним околностима 1918-1941.

У овом поглављу кандидат истражује социјализам у међуратној Југославији, као и рефлексије идеја Светозара Марковића код социјалистичких мислилаца тога доба. У околностима прве социјалистичке револуције у свету која је показала предности и мане Марковог учења и тиме и могла да оцени ставове Светозара Марковића када је тумачио Маркове идеје. Управо конкретна примена социјализма била је основ полемика међу социјалистима који су се суштински поделили на комунисте-бољшевице и социјал-демократе иако су сви баштинили идеје Светозара Марковића и праксу прве

социјалистичке партије у Краљевини Србији - Српске социјал-демократске партије. Тумачећи оригиналне ставове мислилаца као што су Драгиша Лапчевић, Живко Топаловић, Веселин Маслеша, Драгољуб Јовановић, Светислав Стефановић те Крсто Цицварић кандидат нам указује на хронологију развоја различитих политичких струја које се темеље на социјализму и све које се позивају на Светозара Марковића. Тако да са једне стране имамо генезу развоја мисли која је касније чинила Комунистичку партију Југославије, са друге Савез Земљорадника Драгољуба Јовановића, а са треће покрете који су били или национал-социјалистички или близу њима. Кандидат Стево Лапчевић успешно доказује да је интерпретација идеја Светозара Марковића мање била у вези са суштином његове мисли, па и његовог односа према Карлу Марксу, већ више у практичној потреби интерпретатора у политичкој арени Краљевине Југославије.

Закључно разматрање

У овом поглављу, кандидат изводи своја закључна разматрања и изводи коначну потврду хипотетичког оквира. Поред аналитичког закључка који несумњиво садржи, излагање кандидата Стева Лапчевића се у овом, закључном делу рада, у великој мери приближава синтетичком закључу.

6. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Методолошку основу овог рада чини теоријско истраживање које је у великој мери засновано на пажљивој анализи садржаја оригиналних дела Светозара Марковића и других српских мислилаца, те секундарне научне литературе еминентних домаћих и страних аутора.

Да би квалитетно истражио предмет истраживања свог докторског рада, кандидат Стево Лапчевић је морао да пре свега конструише чврст и кохерентан категоријални апарат, односно да, ослањајући се на постојећу научну литературу, теоријски концептуализује политичку мисао Светозара Марковића и идентификује тачке његовог слагања са Карлом Марксом односно разлаза са њим. Затим је било неопходно анализирати бројне примарне и секундарне изворе како би се утврдиле специфичности појединачних мислилаца српског социјализма. Кандидат је показао темељно познавање

рецентне научне литературе, разумевање различитих теоријских приступа као и научних метода.

Из наведеног произилази да је на основу теме, којом се као с предметом овог истраживања кандидат бавио, било неопходно поставити низ основних питања и пратећих потпитања, као што су пре свега:

- Који су ставови Светозара Марковића о учењу Карла Маркса и његовој практичној применљивости?
- Како су српски социјалисти – савременици и „наследници“ Светозара Марковића интерпретирали његово учење?
- Да ли је и на који начин бољшевичка револуција утица на интерпретације дела Светозара Марковића у међуратној Југославији?
- Да ли су политичке идеје Светозара Марковића преживеле тест времена?

и на њих свакако дати и ваљане одговоре, што је кандидат веома успешно и учинио.

Комисија је установила да је кандидат Стево Лапчевић на основу коректно дефинисаног проблема, предмета, циљева и хипотеза истраживања на задату тему остварио у свом докторском раду **следеће резултате и научни допринос:**

Кандидат је изабрао веома значајну тему која није довољно истраживана и аргументовано је указао на потребу да се на један свеобухватан начин обради. Поменутом темом су се највише бавили историчари, али је остала недовољно истражена у домену политичких наука и политичке теорије, одакле произилази научна оправданост овог рада у циљу да се научни фонд о овој комплексној теми допуни, као и у теоријском настојању да се предмет истраживања додатно расветли. Постојећи радови у области политикологије нису посветили довољно пажње овом предмету истраживања, нити је овакав начин истраживања историје идеја у великом обиму присутан у нашој науци. Намера кандидата није да понуди целокупну прикладну методолошку основу, већ да успостави основне смернице корисне за будуће истраживање.

Домети резултата истраживања овог проблема су, сходно постављеним истраживачким циљевима кандидата, се огледали у домену верификације и критичке

систематизације већ постојећих научних сазнања из области политичких наука на предложеној тему, али и у валидној оригиналној научној дескрипцији са елементима сопственог научног објашњења. Кандидат овим радом даје и основу за будућа истраживања, указујући чак и конкретно на нека могућа питања која до сада нису довољно обрађена, попут истраживања идеолошких узора појединих политичких делатника у Србији и Југославији у времену које обрађује.

Научни и друштвени допринос произилази из објашњења научног и друштвеног значаја истраживања, на које је већ указано.

Кандидат је постигао хеуристички резултат истраживања, пре свега кроз представљање недостајућих и употпуњавање досадашњих сазнања о политичкој мисли Светозара Марковића и њеној рефлексiji међу српским социјалистима. Верификаторски резултат је постигнут на плану додатног објашњења и потврда теза на које је већ наишао у обрађеној секундарној литератури и досадашњим истраживањима на ову тему.

Друштвени допринос се огледа у потреби да се пружи аргументација широј јавности за нужно раздвајање базичне идеје интерпретираног од њених интерпретација, чиме се јасно указује на то да исте могу лако постати оруђе у рукама интерпретатора, што представља нарочиту опасност не само у теоријском, већ и у практичном смислу.

Комисија констатује да је у раду примарно коришћена референтна литература еминентних домаћих и страних аутора. Број цитата и приложени списак литературе, који броји 373 библиографске јединице – научних монографија и чланака, укључујући велики корпус примарне литературе – доприносе уверењу Комисије да је кандидата имао у свом раду богате документационе изворе и добро одабрану библиографску подршку. Опредељење кандидата да се у свом истраживању користи референтном домаћом и страном литературом и другим документима, као и избор релевантних метода истраживања учвршћује закључак Комисије о свеобухватно исправној и модерној методолошкој усмерености кандидата.

Закључак Комисије

Докторска дисертација Стева Лапчевића под насловом „**Однос Светозара Марковића према мисли Карла Маркса као основ поделе у српском/југословенском социјализму 1875-1941.**”, обрађује научно значајну и сложену проблематику, а постигнути резултати истраживања представљају запажен допринос у смислу ваљаног обухватања теме, с једне, и стварања могућности њеног даљег и дубљег сагледавања, с друге стране. На основу анализе и критичке оцене докторске дисертације, Комисија једногласно закључује следеће:

- Докторска дисертација под напред наведеним насловом је урађена у складу са усвојеним пројектом и одобрењем Наставно–научног већа Факултета политичких наука.
- Докторска дисертација је резултат самосталног теоријског рада и спроведеног истраживања кандидата. У њој су систематизована и верификована постојећа научна сазнања о предмету истраживања и сазнања до којих се дошло спроведеним истраживањем. Она представља логичку и заокружену целину са свим неопходним елементима код овакве врсте писаних материјала, а посебно научних радова.
- Докторска дисертација кандидата Стеве Лапчевића представља темељну и систематску анализу политичке идеје Светозара Марковића и њене рефлексије међу српским социјалистима. У том погледу, дисертација представља теоријски допринос политичкој науци, као и историји политичких идеја код Срба, али и друштвеним наукама уопште.
- Докторска дисертација је писана разумљивим, једноставним, стручним језиком, као и рецептивно–адекватним стилем.
- Рад представља значајан научни допринос у образовно–васпитном смислу, као основа за даља истраживање у тој области.

7. Предлог Комисије

На основу укупне и критичке оцене садржаја докторске дисертације, чланови Комисије једногласно оцењују да докторска дисертација кандидата Стева Лапчевића под

насловом „**Однос Светозара Марковића према мисли Карла Маркса као основ поделе у српском/југословенском социјализму 1875-1941.**”, представља оригинално и вредно научно дело, настало самосталним истраживачким радом, и да као такво има довољну теоријску и практичну вредност да би могло бити јавно брањено. Имајући у виду значај истраживања и проблематике, резултате истраживања и изведене закључке, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата Стеве Лапчевића, под насловом „**Однос Светозара Марковића према мисли Карла Маркса као основ поделе у српском/југословенском социјализму 1875-1941.**” и једногласно се опредељује да

ПРЕДЛОЖИ

1. Да се стави на увид научној јавности оцењена докторска дисертација Стеве Лапчевића и овај Извештај о оцени докторске дисертације да би се стекли сви услови за њену јавну одбрану.
2. Да Наставно-научно веће Факултета политичких наука Универзитета у Београду прихвати позитивну оцену докторске дисертације Стева Лапчевића под насловом „**Однос Светозара Марковића према мисли Карла Маркса као основ поделе у српском/југословенском социјализму 1875-1941.**” и одреди Комисију за одбрану докторске дисертације.

У Београду,

02. априла 2026. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

Проф. др Марко Симендић

Др Душан Достанић, научни сарадник

Доц. др Дејан Јовановић